

POSUDEK

na dizertační práci Mgr. Pavlín Širůčkové, předložené na Univerzitě Karlově, Právnické fakultě na téma „Procesní postavení osoby neznámého pobytu ve světle Nařízení Brusel I“

Dizertační práce je zaměřena na téma z oblasti mezinárodního civilního práva procesního. Dizertační práce je členěna na úvod devět částí a závěr a její rozsah je 174. Úvod práce zahrnuje cíle, metody a hypotézy. Cílem dizertační práce je podle autorky posouzení, jakým způsobem hodnotit v souladu s Nařízením č. 44/2001 postavení cizího státního příslušníka, který je v okamžiku zahájení řízení neznámého bydliště (str. 11). Na str. 14 autorka zmiňuje opětovně cíl dizertační práce, kterým je jednak popsat existující výkladové problémy, jednak v souladu s rozhodovací praxí a doktrinárními výklady nabídnout jejich řešení tak, aby autorka také přispěla naplňování shora uvedených cílů. Tím je pravděpodobně myšleno řešení otázky v případě řízení vůči osobě neznámého pobytu. Vědecké metody, které autorka dizertační práce užívá, jsou metoda analýzy a komparace získaných údajů a materiálů a následně jejich syntéza. Dále v dizertační práci jsou použity metody historická a sémantického výkladu pojmů. Pokud jde o použité metody zpracování autorka vychází z analýzy textů právních norem, dále se zabývá komparací české i zahraniční legislativy a literatury, následuje konfrontace zjištění s právně aplikační praxí a následně syntéza a ověření hypotéz (str. 15). Pokud jde o hypotézy autorka si klade hlavní výzkumnou otázku, zda je možné v právních poměrech spadajících do působnosti Nařízení Brusel I vést řízení proti osobám neznámého pobytu. K této výzkumné otázce vytvořila autorka pracovní hypotézu, že pravomoc soudů je ve světle Nařízení Brusel I dána i tehdy, pokud se soudu nepodaří zjistit, kde má žalovaný bydliště, tedy ani, zda má žalovaný bydliště na území EU. Autorka dizertační práce má za to, že pro případ, že se nepodaří zjistit aktuální pobyt žalovaného, je možné založit pravomoc s odkazem na poslední známé bydliště žalovaného (str. 17). Dále vymezuje dílčí otázky a hypotézy k dílčím otázkám.

V následující kapitole po úvodu jsou vymezeny základní pojmy, kterými jsou mezinárodní pravomoc, mezinárodní příslušnost a pojem pobyt. Autorka se zde zabývá pojmy mezinárodní pravomoc a příslušnost z hlediska české nauky. Konstatuje však, že Nařízení Brusel I neupravuje pouze mezinárodní pravomoc, ale i příslušnost. Nařízení zakládá nejen pravomoc soudů konkrétních států, ale také v některých člancích místní příslušnost. Na str. 24 následně uvádí, že s ohledem na předmět práce je zpravidla oprávnění soudů rozhodovat spory ve vztahu k osobám neznámého pobytu označováno za mezinárodní pravomoc, jak je

chápána v české doktríně. Jsou-li citována rozhodnutí Soudního dvora, je v práci ponecháno znění dle oficiálního překladu a hovoří se o mezinárodní příslušnosti. Je otázka zda toto pojmové rozlišování v práci je vhodné a zda nepovede k nejasnostem a nejednoznačnostem. Zda by vzhledem k tématu nebylo vhodnější používat pojem příslušnost. Dále kapitola zahrnuje pojem neznámý pobyt (str. 25 a násl.). V této souvislosti je otázkou proč se uchazečka nejprve nezabývá pojmem pobyt či bydliště a až následně neznámým pobytem. Třetí kapitola je nazvána Nařízení Brusel I. Uchazečka zde zmiňuje také Nařízení Brusel I bis (účinné od ledna 2015), které nahradilo Nařízení Brusel I, uvádí, že závěry práce lze ve většině případů vztáhnout i na účinnou právní úpravu (str. 27). Existují tedy i případy, kdy to není možné? Dále se zabývá pojmem řízení s mezinárodním prvkem a rozebírá i Bruselskou úmluvu z roku 1968 ve vztahu k pojmu řízení s mezinárodním prvkem (str. 30 a násl.). V tomto směru vyvstává otázka zda na začátku dizertační práce neměly být zmíněny tyto dokumenty, jejich stručná geneze, s případnými rozdíly v jednotlivých dokumentech a práce vůbec zda neměla vycházet z účinného Nařízení Brusel I bis. Kapitola zahrnuje rovněž prorogační doložku jako cizí prvek v řízení. Není jasná a měla by vysvětlit citaci na str. 32 kde autorka konstatuje, že „Bříza k této věci upozorňuje, že pokud by v konkrétním případě jediným materiálním cizím prvkem byla volba práva, vztah by se dle Nařízení Řím I považoval za zcela vnitrostátní“. V souvislosti s prorogací uchazečka na str. 33 zdůrazňuje také požadavek předvídatelnosti pravidel pro určení příslušnosti podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, jak je vyjádřeno v bodu 11 preambule Nařízení Brusel I. Uchazečka na str. 45 konstatuje, že čl. 2 Nařízení Brusel I má kogentní povahu. Měla by vysvětlit na základě čeho k tomuto závěru dospěla. V následující kapitole se autorka zabývá klíčovým pojmem své dizertační práce a tím je bydliště. Na str. 51 autorka konstatuje, že Nařízení Brusel I bis se k definování pojmu bydliště neuchýlilo. Autorka by měla vysvětlit, jak můžeme tento pojem ve smyslu tohoto Nařízení vykládat? Dále uchazečka zkoumá pojem bydliště z hlediska různých právních předpisů, např. z hlediska občanského zákoníku. V kapitole se autorka zabývá i fikcí bydliště pro účely stanovení mezinárodní pravomoci. Na str. 67 konstatuje, že ve světle nejnovější judikatury Soudního dvora lze mít za to, že fikce bydliště by mohla být přijímána tam, kde soud dospěje k závěru, že žalovaný měl poslední známé bydliště na území EU a současně nebude mít žádné indicie svědčící o tom, že by měl v okamžiku podání žaloby bydliště na území třetího státu. Odůvodnění této úvahy, které slibuje autorka dále, by možná bylo vhodné učinit již v této kapitole. V této části se uchazečka zabývá i pojmem trvalý pobyt jak jej známe z předpisů správního práva, u kterého uvádí, že nemá žádný vztah k pojmu bydliště. Jaký je ale vztah pojmu „obvyklý pobyt“ obsažený

v zákoně č. 91/2012 Sb. k pojmu bydliště? Pátá kapitola je zaměřena na žaloby podávané slabšími účastníky sporu. Šestá kapitola obsahuje použití Nařízení Brusel I na osoby neznámého bydliště. Uchazečka se zde mimo jiné zabývá pravomocí založenou na obecném soudu žalovaného. Konstatuje zde, „že ve chvíli, kdy soud není schopen určit místo bydliště ani ve státě sudiště, ani v jiném členském státě... je třeba posoudit, zda pravomoc lze založit také na základě zjištění posledního známého bydliště žalovaného“ (str. 99). Lze souhlasit se závěrem na str. 100, že pokud by soud žádného ze států nezjistil, že má žalovaný bydliště na jeho území, či území jiného členského státu, byl by žalobce zcela zbaven ochrany. Jaký je vztah tohoto závěru, který vychází z citovaného rozsudku (pozn. č. 129) Soudního dvora k čl. 4 odst. 1 Nařízení Brusel I a k čl. 6 odst. 1 Nařízení Brusel I bis? Sedmá kapitola je věnována postavení opatrovníka osob neznámého pobytu. Následující kapitola obsahuje vybrané případy z judikatury Soudního dvora EU a následující zahrnuje judikaturu českých soudů. V závěru práce autorka odpovídá na otázky zda se potvrdily či nikoliv příslušné hypotézy. Mimo jiné zde konstatuje, že některé dílčí hypotézy se nepotvrdily. Zejména se nepotvrdila hypotéza (str. 162) v tom smyslu, že státní příslušnost nepředstavuje sama o sobě cizí prvek v řízení, s ohledem na skutečnost, že Nařízení Brusel I opustilo státní příslušnost jakožto kritérium k založení pravomoci a podle hypotézy autorky jde o věc zcela vnitrostátní. Svůj závěr založila zejména na rozhodnutí Soudního dvora ve věci Hypoteční banka proti U. D. Lindnerovi (C-327/10) podle ze kterého vyplývá, že pravidla pro určení příslušnosti obsažená v Nařízení jsou v dané věci použitelná, neboť odlišná státní příslušnost účastníka řízení představuje mezinárodní prvek. Může zde vyvstat otázka, zda rozhodnutí Soudního dvora a jeho odůvodnění je přesvědčivé.

Autorka ve své dizertační práci naplnila cíle své práce. Přes určité drobnější připomínky, práce splňuje požadavky kladené na dizertační práce a uchazečka prokázala schopnost vědecké práce. Z formálního hlediska je práce napsána srozumitelným jazykem. Seznam použitých pramenů obsahuje jak příslušné dokumenty, soudní rozhodnutí českých soudů i Soudního dvora EU, tak i řadu položek děl českých a zahraničních autorů. Pro její zpracování byly použity i internetové zdroje. O práci s literaturou svědčí i na 166 poznámek pod čarou.

Dizertační práce splňuje požadavky kladené na dizertační práce. Na základě výše uvedeného dle čl. 66 odst. 8 Vnitřního předpisu, kterým se mění pravidla pro organizaci studia na PF UK: „**Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu dizertačních prací.**“ Zároveň doporučuji, aby při ústní obhajobě uchazečka (autorka)

reagovala na otázky a připomínky obsažené v posudku. Po úspěšné obhajobě navrhuji udělení vědeckého titulu Ph.D.

V Praze dne 24. srpna 2015

doc. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.